

Høringsnotat - Prop. 6 L Endringer i kulturlova (føremål, armlengd og kommunal planlegging)

Viktig med lovfesting av armlengdes avstand, men behov for mer forpliktende lovtekst

Norske Billedkunstnere (NBK) er en landsdekkende fagorganisasjon for profesjonelle billedkunstnere i Norge, bestående av om lag 3300 medlemmer fordelt på 20 grunnorganisasjoner. NBK har som formål å ivareta billedkunstnernes faglige, ideelle, økonomiske og sosiale rettigheter og interesser.

Den nye kulturloven stadfester prinsippet om armlengdes avstand og loven vil i større grad fungere som et styringsverktøy for oppgave og ansvarsfordelingen mellom de ulike forvaltningsnivåene. Men slik loven er formulert, vil verktøyene ikke bli sterke nok. NBK mener at lovteksten bør være mer forpliktende.

En tydelig presisering av sammenhengen mellom infrastruktur og ytringsfrihet er svært viktig for det visuelle feltet. Infrastruktur for visuelle kunstnere innebærer helt konkret behov for arbeidsplasser som atelier, verksteder og visningssteder i hele landet. En velfungerende infrastruktur med universell utforming vil også gjøre kunst og kultur tilgjengelig for en større del av befolkningen.

Av prinsippet om armlengdes avstand nå lovfestes, er av uvurderlig betydning for kunstfeltet. Det er også av stor betydning at ordet «*relevant*» er tatt inn i lovteksten. Men som en del av Kunstnernettverket støtter vi at det i lovteksten presiseres at oppgaver med kunstfaglige vurderinger skal rullere, slik at en unngår at samme person gjør de kunstfaglige vurderingene i uoverskuelig tid.

Kommunal planlegging

NBK mener det er bra at kommuner og fylkeskommuner skal ha en skriftlig oversikt over status og utviklingsbehov på kulturfeltet, men at det ville styrket kultursektoren i kommunene dersom lovteksten hadde vært mer forpliktende. En mer forpliktende formulering i kulturloven § 4, 2. ledd enn departementet endringsforslag vil gi kultursektoren en større tyngde og i møte med kommunens andre ansvarsområder.

Hva vil det å ha en skriftlig oversikt innebære og i hvilken grad vil denne oversikten faktisk bidra til å utvikle kulturfeltet når lovteksten er lite forpliktende. Det er viktig at det settes krav til den skriftlige oversikten. Det er uklart hvilken verdi en skriftlig oversikt vil ha for kultursektoren i kommunene, da det ikke nødvendigvis ligger noen forpliktelser i en skriftlig oversikt.

Effekten av lovendringen vil også avhenge av hvor godt lovens omtalte «oversikt» er forankret i kommunens ledelse og organisasjon, og hvordan den blir implementert og fulgt opp i praksis.

Høsten 2024 har nok en gang vist oss at den korteste og enkleste vegen til besparelse i kommunenes budsjett er kutt i kulturbudsjettet. Det skjer til stadighet at kultur settes opp mot kommunenes lovpålagte oppgaver. Dette viser at kultursektorene i kommunen kan ha behov for et sterkere rammeverk å jobbe ut ifra.

En skriftlig oversikt vil lettere utløse regionale og statlige midler til kulturformål, dersom den er konkret forankret i et kommunalt planverk. Dette gjelder særlig for små kommuner som ikke har en egen kulturplan. Vi mener det er viktig å styrke kunstens rolle i samfunnsutviklingen, for eksempel gjennom å inkludere kunstfaglige arbeidsmetoder og fagkunnskap i prosesser for stedsutvikling, folkehelse, læring og innovasjon.

En kommunedelplan for kultur vil også kunne bidra med nødvendige ressurser og støtte til kunstfeltet. Det er viktig å styrke kunstnernes økonomiske vilkår, for eksempel gjennom bedre honorarer og støtteordninger som tar hensyn til kunstnernes særegne arbeidssituasjon, som for eksempel kan skje gjennom å støtte kunstnerdrevne initiativer og tilrettelegge for fellesverksteder.

NBK støtter departementets forslag om at kommuner og fylkeskommuner skal ha en skriftlig oversikt over status og utviklingsbehov på kulturfeltet, men vi mener at kulturplanleggingen bør fastsettes gjennom en egen kommunedelplan for kultur.

Vennlig hilsen

Geir Egil Bergjord
Styreleder i Norske Billedkunstnere